

การจัดการความรู้และแนวทางการพัฒนาการจัดการความรู้
สำหรับสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาชลบุรี เขต 2

*Knowledge Management and Guideline for Development of
Knowledge Management for Schools under the Chonburi
Primary Educational Service Area Office 2*

เสรี ทองคำ*

E-mail: seree_sci-ed3@hotmail.com

เจริญวิษณุ สมพงษ์ธรรม**

E-mail: charoenw@buu.ac.th

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีความมุ่งหมายเพื่อศึกษาและเปรียบเทียบการปฏิบัติการจัดการความรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำแนกตามตำแหน่งงาน วุฒิการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงาน และขนาดของสถานศึกษา ศึกษาแนวทางการพัฒนาการจัดการความรู้สำหรับสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งกลุ่มตัวอย่างในศึกษาและเปรียบเทียบการปฏิบัติการจัดการความรู้ ได้แก่ ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา จำนวน 294 คน สถิติที่ใช้ ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าทีแบบอิสระ การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว และความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีการของเซฟเฟ่ ส่วนกลุ่มตัวอย่างในศึกษา

แนวทางการพัฒนาการจัดการความรู้ ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญจากสถานศึกษาที่มีการปฏิบัติที่ดี (Best Practice) ในการจัดการความรู้ จำนวน 9 คน จาก 3 โรงเรียน โดยวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการวิเคราะห์เนื้อหา และลงข้อสรุป ด้วยวิธีอุปนัย

ผลการวิจัย พบว่า การปฏิบัติการจัดการความรู้โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.25$, $SD = .53$) เปรียบเทียบการปฏิบัติ จำแนกตามตำแหน่งงาน โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนจำแนกตามวุฒิการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงาน และขนาดของสถานศึกษา โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนแนวทางการพัฒนาการจัดการความรู้สำหรับสถานศึกษาขั้นพื้นฐานผู้เชี่ยวชาญได้เสนอไว้แล้ว โดยควรดำเนินการพัฒนาให้ครอบคลุมทุกด้าน โดยคำนึงถึงวุฒิการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงาน และขนาดของสถานศึกษาที่ความแตกต่างกัน

* นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา, ว่าที่ร้อยตรี

** ประธานที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

คำสำคัญ: การจัดการความรู้/ แนวทางการพัฒนาการจัดการความรู้/ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
ชลบุรี เขต 2

Abstract

The objectives of this research were to study and compare the state of knowledge management classified by position, educational background, work experience and size of school. And study guideline for development of knowledge management of schools. The sampling group for study and compare the state of knowledge management was teacher 294 persons. Data was analyzed using statistic value of percentage, mean, standard deviation, independent t-test, one-way ANOVA, which paired differential testing by Scheffe's method. The sampling group for study guideline for development of knowledge management was experts 9 persons in the knowledge management Best Practice schools from 3 schools. Data was analyzed was analyzed using content analysis and inductive analysis.

The research results were as follows: The state of knowledge management of schools, in the overall, found at the most level ($\bar{x} = 4.25$, $SD = .53$). Compare the state of knowledge management classified by position, in the overall, they were not significantly different at .05 level. And Compare the state of knowledge management classified by educational background, work experience and size of school, they were significantly different at .05 level. The guideline for development of knowledge management for schools from experts: Should perform develop knowledge management comprehensive Knowledge Vision (KV) Knowledge Sharing (KS) and Knowledge Assets (KA) with consider to the difference of educational background, the difference of work experience and the difference size of school.

Keywords: Knowledge Management/ Guideline for Development of Knowledge Management/
Chonburi Primary Educational Service Area Office 2

บทนำ

ปัจจุบันสภาพการณ์ของโลกได้ก้าวเข้าสู่ยุคโลกาภิวัตน์ (Globalization) สภาพสังคมมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว และมีการแข่งขันที่รุนแรง โดยโลกปัจจุบันแข่งขันกันด้วยการสร้างนวัตกรรม (Innovations) (วิจารณ์ พานิช, 2546, หน้า 1) ซึ่งการสร้างนวัตกรรมนั้น จำเป็นต้องอาศัยความรู้ที่มั่นคง มีระบบและต่อเนื่อง ด้วยเหตุนี้เทคโนโลยีสารสนเทศ

จึงมีบทบาทมากขึ้น ทำให้เกิดเป็นสังคมเศรษฐกิจฐานความรู้ (Knowledge-base Society and Economy) ที่ความรู้เป็นปัจจัยสำคัญในการบ่งชี้ความสำเร็จของคน และองค์กร (จำเริญ จิตรหลัง, 2550 อ้างถึงใน อนุชธิดา เที่ยงดี, 2555, หน้า 231) รวมทั้งเป็นหนทางยุทธศาสตร์ขององค์กรและพื้นฐานของการท้าทายความสามารถในการแข่งขัน (Feher, 2004

อ้างถึงใน จักรพงษ์ สุวรรณศรี, 2552, หน้า 79) อาจกล่าวได้ว่า “ความรู้” เป็นปัจจัยหลักในการพัฒนา เศรษฐกิจและสังคม

สังคมไทยเป็นส่วนหนึ่งของสังคมโลก ดังนั้นจึงจำเป็นที่จะต้องพัฒนาความสามารถในการสร้างนวัตกรรมจากความรู้ จึงจะอยู่รอดได้ในกระแสดยุคโลกาภิวัตน์ โดยเน้นไปที่ภาครัฐเป็นลำดับแรก เนื่องจากเป็นส่วนสำคัญในการสนับสนุน ผลักดันการเปลี่ยนแปลงของภาคเอกชนและประชาสังคม ซึ่งการจะพัฒนาส่วนราชการให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ได้นั้น องค์กรต้องมีกระบวนการที่เป็นระบบ ตั้งแต่การประมวลผลข้อมูล สารสนเทศ ความคิด ตลอดจนประสบการณ์ของบุคคล เพื่อสร้างความรู้ และจะต้องมีการจัดเก็บในลักษณะที่ผู้ใช้สามารถเข้าถึงได้ โดยอาศัยช่องทางที่สะดวก เพื่อนำความรู้ไปประยุกต์ใช้งาน ทำให้เกิดการถ่ายโอนความรู้ และมีการกระจายไหลเวียนทั้งองค์กร คือ การจัดการความรู้ (Knowledge Management: KM) (พรชิตา วิเชียรปัญญา, 2547, หน้า 32-33; วิจารย์พานิช, 2546, หน้า 45)

องค์กรทางการศึกษาเป็นส่วนราชการที่สำคัญในการพัฒนาความรู้ให้กับคนในสังคม ได้เห็นความสำคัญของการจัดการความรู้ และนำมาใช้ในการบริหารจัดการในทุกระดับ โดยเฉพาะระดับสถานศึกษา เนื่องจากมีข้อมูลจำนวนมาก แต่ขาดการจัดการข้อมูลสารสนเทศอย่างเป็นระบบ การจัดการความรู้จะช่วยให้สถานศึกษากำหนดกรอบความคิด และแนวทางปฏิบัติที่ชัดเจนในการเลือก รวบรวม วิเคราะห์ จัดการ และปรับปรุงข้อมูลสารสนเทศให้พร้อมสำหรับใช้งาน นำไปสู่การสร้างความรู้ การพัฒนาการจัดการความรู้อย่างต่อเนื่อง เกิดเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ที่มีการพัฒนานวัตกรรม และสร้างความเป็นเลิศ (อุทุมพร จามรมาน และคณะ, 2553, หน้า 35-36) อีกทั้งยังเป็นเครื่องมือสำคัญที่ช่วยในการพัฒนา

บุคลากรทางการศึกษาให้สามารถใช้ประโยชน์จากข้อมูลสารสนเทศทั้งที่มีอยู่ในปัจเจกบุคคล องค์กร และชุมชน เพื่อการพัฒนาศักยภาพของตนเอง (นันทรัตน์ เจริญกุล, 2553, หน้า 13) โดยรูปแบบการจัดการความรู้ที่ใช้ในสถานศึกษาส่วนใหญ่เป็นการจัดการเรียนรู้ตามโมเดลปลาหู (Tuna Model) ของสถาบันส่งเสริม การจัดการความรู้เพื่อสังคม (สคส.) (ประพนธ์ ฝาสุชัยดี, 2549, หน้า 21-26) ซึ่งประกอบด้วย ด้านวิสัยทัศน์ความรู้ (Knowledge Vision: KV) หมายถึง เป้าหมายวิสัยทัศน์ หรือจุดมุ่งหมายหลักของการจัดการความรู้ โดยหน่วยงานหรือองค์กรจะต้องระบุให้ชัดว่าต้องการจัดการความรู้เพื่ออะไร หรือทำไปทำไม ต้องการให้เกิดผลอะไร เป็นรูปธรรมและตอบสนองต่อวิสัยทัศน์พันธกิจขององค์กรหรือไม่ ด้านการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ (Knowledge Sharing: KS) หมายถึง การแลกเปลี่ยนแบ่งปันความรู้ระหว่างสมาชิกในองค์กร ซึ่งถือเป็นส่วนสำคัญของกระบวนการ เป็นส่วนของหัวใจที่ทำให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมในการบอกเล่า ถ่ายทอดแลกเปลี่ยนความรู้ระหว่างกัน โดยเฉพาะความรู้ในตัวบุคคล และด้านสินทรัพย์ความรู้ (Knowledge Asset: KA) หมายถึง ส่วนของคลังความรู้หรือขุมความรู้ที่ได้จากการปฏิบัติงานและกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ที่เกิดขึ้นในกิจกรรม/ งานที่ทำ ซึ่งอาจเก็บไว้ในรูปเอกสารหรือระบบสารสนเทศ ทั้งนี้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2 ซึ่งเป็นหน่วยงานในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2, 2555, หน้า 1) ได้ส่งเสริมให้สถานศึกษาในสังกัดเรียนรู้เกี่ยวกับการจัดการความรู้ และนำการจัดการความรู้มาใช้เป็นส่วนหนึ่งของการบริหารจัดการสถานศึกษา ซึ่งพบว่าสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในสังกัดประสบปัญหาในการจัดการความรู้ เช่นเดียวกับ ยุทธนา แซ่เตียว (2547, หน้า 261) ที่ได้กล่าวถึงปัญหาในการจัดการความรู้ว่า ปัญหาสำคัญ

คือ การไม่ถ่ายทอดความรู้และแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ซึ่งเกิดจากการหวงความรู้ การไม่ยอมรับผู้ถ่ายทอดความรู้ในระดับเดียวกัน หรือผู้ที่มีประสบการณ์ที่มากกว่าไม่ยอมรับผู้ที่มีประสบการณ์น้อยกว่า วัฒนธรรมในการแข่งขันซึ่งไม่ยอมให้ผู้อื่นเหนือตนเอง การขาดความเอาใจใส่และความกระตือรือร้น การไม่ยอมรับในความผิดพลาด การจัดเก็บความรู้ที่ไม่เป็นระบบยากต่อการเข้าถึง การไม่ต่อยอดความรู้มาใช้ประโยชน์ การไม่สะสมความรู้เดิมทำให้ไม่สามารถสร้างความรู้ใหม่ได้ การไม่นำความรู้มาใช้และไม่เชื่อมโยงกับงานหรือบริบทในการปฏิบัติงาน ส่งผลให้ การประเมินผลการจัดการศึกษาของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาประถมศึกษาชนบุรี เขต 2 ในปีการศึกษา 2554 พบว่านักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยเฉลี่ยต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐานของชาติ ในหลายกลุ่มสาระการเรียนรู้ (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชนบุรี เขต 2, 2555, หน้า 12) อีกทั้งสถานศึกษาบางแห่งยังไม่ผ่านการประเมินภายนอกจากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) รอบที่สอง แสดงให้เห็นว่าการจัดการความรู้ในสถานศึกษายังขาดประสิทธิภาพ ทำให้ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาขาดองค์ความรู้ที่สำคัญและจำเป็นในการจัดการเรียนการสอนและการบริหารสถานศึกษา จึงจำเป็นต้องพัฒนาการจัดการความรู้ของสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพ และเกิดเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้

ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาการจัดการความรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชนบุรี เขต 2 โดยอาศัยกรอบแนวคิดการจัดการความรู้ตามโมเดลปลาทู (Tuna Model) ซึ่งเป็นรูปแบบที่สถานศึกษาสถานศึกษาขั้นพื้นฐานนำมาใช้ว่าเป็นอย่างไร และมีแนวทางการพัฒนาการจัดการความรู้สำหรับสถาน

ศึกษาขั้นพื้นฐาน อย่างไร เพื่อนำผลการศึกษาที่ได้ใช้เป็นข้อมูลในการบริหาร การวางแผน และการพัฒนาปรับปรุงการจัดการความรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชนบุรี เขต 2 ให้มีประสิทธิภาพและเกิดเป็นองค์การแห่งการเรียนรู้ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการปฏิบัติการจัดการความรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชนบุรี เขต 2
2. เพื่อเปรียบเทียบการปฏิบัติการจัดการความรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชนบุรี เขต 2 จำแนกตามตำแหน่งงาน วุฒิการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงาน และขนาดของสถานศึกษา
3. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการจัดการความรู้สำหรับสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชนบุรี เขต 2

สมมติฐานการวิจัย

การปฏิบัติการจัดการความรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชนบุรี เขต 2 จำแนกตามตำแหน่งงาน วุฒิการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงาน และขนาดของสถานศึกษา มีความแตกต่างกัน

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยอาศัยกรอบแนวคิดการจัดการความรู้ตามโมเดลปลาทู (Tuna Model) ของสถาบันส่งเสริมการจัดการความรู้เพื่อสังคม (สคส.) รวม 3 ด้าน คือ ด้านวิสัยทัศน์ความรู้ (KV) ด้านการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ (KS) และด้านสินทรัพย์ความรู้ (KA)

วิธีดำเนินการวิจัย ประกอบด้วย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาการปฏิบัติการจัดการความรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ข้าราชการครู และบุคลากรทางการศึกษาที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ปีการศึกษา 2555 จำนวน 1,211 คน

2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ข้าราชการครู และบุคลากรทางการศึกษาที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ปีการศึกษา 2555 ที่ได้จากการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง ตามตารางเครจซี่ และ ตารางที่ 1 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

มอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970, p. 608) และ ใช้การสุ่มแบบหลายขั้นตอน จากจำนวนประชากรตาม ตำแหน่งงาน ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่าง 294 คน โดยใช้การสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ จำแนกประชากรตาม ตำแหน่งงาน ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้างาน วิชาการ และครูผู้สอน จากนั้นแบ่งกลุ่มตัวอย่างในแต่ละชั้นภูมิตามขนาดของสถานศึกษา ได้แก่ สถานศึกษาขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ กำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยเทียบสัดส่วนให้ได้ตามจำนวน ขั้นตอนสุดท้ายใช้การสุ่มตัวอย่างแบบง่าย ให้ได้ตามจำนวนในแต่ละชั้นภูมิ ดังตารางที่ 1

ตำแหน่งงาน	ประชากร			กลุ่มตัวอย่าง		
	สถานศึกษาขนาดเล็ก	สถานศึกษาขนาดกลาง	สถานศึกษาขนาดใหญ่	สถานศึกษาขนาดเล็ก	สถานศึกษาขนาดกลาง	สถานศึกษาขนาดใหญ่
ผู้บริหารสถานศึกษา	47	61	18	11	15	5
หัวหน้างานวิชาการ	47	59	7	11	14	2
ครูผู้สอน	141	617	214	35	150	51
รวม	235	737	239	57	179	58

ขั้นตอนที่ 2 ศึกษาแนวทางการพัฒนาการจัดการความรู้สำหรับสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2

กลุ่มผู้เชี่ยวชาญที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีการปฏิบัติที่ดี ในการจัดการความรู้ ซึ่งเป็นสถานศึกษาต้นแบบการจัดการความรู้ต่อเนื่องอย่างน้อย 5 ปี และหรือเป็นสถานศึกษาที่ผ่านการประเมินภายนอกจากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) รอบที่สาม และหรือเป็นสถานศึกษาที่ได้รับรางวัลโรงเรียนต้นแบบโรงเรียนในฝัน (โรงเรียนดีประจำ

อำเภอ) และหรือเป็นสถานศึกษาที่ได้รับรางวัลโรงเรียนพระราชทาน จำนวน 3 โรงเรียน จำแนกเป็นสถานศึกษาขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ โดยมีผู้ให้ข้อมูลจำนวน 9 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาการปฏิบัติการจัดการความรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ใช้เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม แต่ละชุดมี 2 ตอน คือ ตอนที่ 1 สอบถามเกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถามครอบคลุมตัวแปรต้นทั้งหมด ได้แก่

ตำแหน่งงาน (ชริยา จันทร์อินทร์, 2550) วุฒิกการศึกษา (ประมวล ศรีขวัญใจ, 2550) ประสิทธิภาพในการทำงาน (สุภัญญา พัฒนภักดี, 2553) และขนาดของสถานศึกษา (ปัญญา มาสุวรรณ, 2551) เป็นแบบสำรวจรายการ (Check List) จำนวน 4 ข้อ และตอนที่ 2 สอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็นต่อการจัดการความรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นแบบสำรวจรายการ (Check List) จำนวน 30 ข้อ ครอบคลุมทั้ง 3 ด้าน ด้านละ 10 ข้อ โดยมีค่าความสอดคล้องระหว่างวัตถุประสงค์กับข้อคำถาม (Index of Item Objective Congruence: IOC) อยู่ระหว่าง .80-1.00 หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ โดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา (Alpha Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach, 1990, pp. 202-204) เท่ากับ .89 และมีค่าอำนาจจำแนกรายข้อ (Discrimination) อยู่ระหว่าง .21-.75

ขั้นตอนที่ 2 ศึกษาแนวทางการพัฒนาการจัดการความรู้สำหรับสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ใช้แบบสัมภาษณ์เป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยเป็นแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการจัดการความรู้สำหรับสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้ให้สัมภาษณ์เป็นกลุ่มผู้เชี่ยวชาญจากสถานศึกษาที่มีการปฏิบัติที่ดี (Best Practice) ในการจัดการความรู้ จำนวน 3 โรงเรียน จำแนกเป็นสถานศึกษาขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ โดยมีผู้ให้ข้อมูลหลักจำนวน 9 คน

วิธีรวบรวมข้อมูล

1. ขอนหนังสือจากศูนย์วัดกรรมการบริหาร การศึกษาและผู้นำทางการศึกษา ถึงผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 1 เพื่อขออนุญาตทดลองใช้แบบสอบถาม

2. ขอนหนังสือจากศูนย์วัดกรรมการบริหาร การศึกษาและผู้นำทางการศึกษา ถึงผู้อำนวยการ

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2 เพื่อขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับการวิจัย

3. ขอความอนุเคราะห์จากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2 ทำหนังสือถึงผู้อำนวยการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในสังกัดที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง เพื่อขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม และการให้สัมภาษณ์

4. จัดส่งแบบสอบถามไปยังสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2 ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 294 ฉบับ โดยผู้วิจัยเป็นผู้จัดส่งและรับแบบสอบถามด้วยตนเอง อีกทั้งเดินทางไปยังสถานศึกษาที่มีการปฏิบัติที่ดี ในการจัดการความรู้ ทั้ง 3 โรงเรียน เพื่อสัมภาษณ์ ข้อมูล โดยผู้วิจัยเป็นผู้สัมภาษณ์ด้วยตนเอง

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์

ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ และเลือกวิธีวิเคราะห์ที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์และสมมติฐานการวิจัย ดังนี้

1. การศึกษาการปฏิบัติการจัดการความรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ย (\bar{x}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD)

2. การเปรียบเทียบการปฏิบัติการจัดการความรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำแนกตามวุฒิกการศึกษา วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ค่าเฉลี่ย (\bar{x}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) และการทดสอบค่าทีแบบอิสระ (Independent t-test) ส่วนจำแนกตามตำแหน่งงาน ประสิทธิภาพในการทำงาน และขนาดของสถานศึกษา ใช้ค่าเฉลี่ย (\bar{x}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) เมื่อพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติตามที่ตั้งสมมติฐานไว้ทำการทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ (Scheffe's Method)

สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

1. การปฏิบัติการจัดการความรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับ และอันดับที่การปฏิบัติการจัดการความรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2 โดยรวมและรายด้าน

การปฏิบัติการจัดการความรู้ ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน	n = 294		ระดับ	อันดับ
	(\bar{x})	SD		
1. ด้านวิสัยทัศน์ความรู้ (KV)	4.25	.53	มาก	1
2. ด้านการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ (KS)	3.94	.68	มาก	3
3. ด้านสินทรัพย์ความรู้ (KA)	3.96	.61	มาก	2
รวม	4.05	.60	มาก	-

จากตารางที่ 2 พบว่า การปฏิบัติการจัดการความรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2 โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เรียงอันดับจากมากไปน้อย ได้แก่ ด้านวิสัยทัศน์ความรู้ (KV) ด้านสินทรัพย์ความรู้ (KA) และด้านการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ (KS) ตามลำดับ ทั้งนี้เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงของสังคมปัจจุบันที่เข้าสู่สังคมเศรษฐกิจฐานความรู้ ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงองค์กรไปสู่องค์กรแห่งการเรียนรู้ ดังปรากฏในพระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546 ในมาตรา 11 ที่ระบุไว้ว่า “ส่วนราชการมีหน้าที่พัฒนาความรู้ในส่วนราชการ เพื่อให้มีลักษณะเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้อย่างสม่ำเสมอ โดยต้องรับรู้ข้อมูลข่าวสาร และสามารถประมวลผลความรู้ในด้านต่างๆ เพื่อนำมาประยุกต์ใช้ในการปฏิบัติราชการได้อย่างถูกต้อง รวดเร็ว และเหมาะสมกับเหตุการณ์ รวมทั้งต้องส่งเสริมและพัฒนาความรู้ความสามารถ สร้างวิสัยทัศน์ และปรับเปลี่ยนทัศนคติของข้าราชการในสังกัด ให้เป็นบุคลากรที่มีประสิทธิภาพ และมีการเรียนรู้ร่วมกัน” (สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา, 2546, หน้า 4) การจัดการความ

รู้จึงมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาส่วนราชการต่างๆ ประกอบกับการนำนโยบายการจัดการความรู้มาใช้องค์กรทางการศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ ส่งผลให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2 ได้กำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าประสงค์ และส่งเสริมให้สถานศึกษาในสังกัดเรียนรู้ และนำการจัดการความรู้ มาใช้เป็นส่วนหนึ่งของการบริหารจัดการสถานศึกษา ทำให้สถานศึกษามีแนวทางในการนำการจัดการความรู้มาใช้ในการพัฒนาการบริหารจัดการสถานศึกษาที่ชัดเจน ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีความตื่นตัว และเห็นความสำคัญของการจัดการความรู้ในสถานศึกษาที่จะช่วยกำหนดกรอบแนวคิดและแนวทางในการเลือก รวบรวม วิเคราะห์ และจัดการสารสนเทศให้พร้อมใช้ ทำให้ระดับการปฏิบัติการจัดการความรู้ของสถานศึกษา ขั้นพื้นฐานอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับการศึกษาของ จงจิตร จงจอหอ (2551) และ ปัญญา มาสวรรณ (2551) ที่พบว่าสภาพการจัดการความรู้ในโรงเรียน มีการปฏิบัติในระดับมาก

2. ผลการทดสอบสมมติฐาน การเปรียบเทียบ การปฏิบัติการจัดการความรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผลปรากฏ ดังนี้

2.1 จำแนกตามตำแหน่งงาน การปฏิบัติ การจัดการความรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยรวม และรายด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ดัง ตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวน เพื่อเปรียบเทียบการปฏิบัติการจัดการความรู้ของสถานศึกษา ขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2 จำแนกตามตำแหน่งงาน

การปฏิบัติการจัดการความรู้ ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน	แหล่งความ แปรปรวน	df	SS	MS	F	P
1. ด้านวิสัยทัศน์ความรู้ (KV)	ระหว่างกลุ่ม	2	.82	.40	1.44	.239
	ภายในกลุ่ม	291	82.08	.28	-	-
	รวม	293	82.90	-	-	-
2. ด้านการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ (KS)	ระหว่างกลุ่ม	2	2.29	1.14	2.48	.086
	ภายในกลุ่ม	291	134.41	.46	-	-
	รวม	293	136.75	-	-	-
3. ด้านสินทรัพย์ความรู้ (KA)	ระหว่างกลุ่ม	2	1.34	.67	1.32	.268
	ภายในกลุ่ม	291	146.82	.50	-	-
	รวม	293	148.16	-	-	-
รวม	ระหว่างกลุ่ม	2	1.39	.69	1.97	.140
	ภายในกลุ่ม	291	102.49	.35	-	-
	รวม	293	103.88	-	-	-

จากตารางที่ 3 พบว่า การปฏิบัติการจัดการความรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2 จำแนกตามตำแหน่งงาน โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ทั้งนี้เนื่องจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2 ได้ดำเนินการกำกับ ดูแล ประสาน ส่งเสริม และสนับสนุน ให้สถานศึกษาจัดการศึกษาตามวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าประสงค์การศึกษา มีการจัดประชุมปฏิบัติการให้ผู้บริหารสถานศึกษา ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาทุกระดับ และมีการนิเทศ ติดตามอย่างต่อเนื่อง ตลอดจนมีการแจ้ง

นโยบายและแนวปฏิบัติที่เป็นลายลักษณ์อักษรแบบเดียวกันให้กับสถานศึกษาในสังกัดทุกแห่ง จึงทำให้ผู้บริหารสถานศึกษา ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษามีการรับรู้และการปฏิบัติการจัดการความรู้ไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับการศึกษาของ จงจิตร์ จงจอหอ (2551) และ ปัญญา มาศวรรณา (2551) ที่พบว่าการจัดการความรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานจำแนกตามตำแหน่ง โดยรวมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

2.2 จำแนกตามวุฒิการศึกษา การปฏิบัติการจัดการความรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยรวมและรายด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 ผลการเปรียบเทียบการปฏิบัติการจัดการความรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2 จำแนกตามวุฒิการศึกษา

การปฏิบัติการจัดการความรู้ ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน	วุฒิการศึกษา				t	P
	ปริญญาตรีหรือ ป.บัณฑิต		ปริญญาโท ขึ้นไป			
	n = 216		n = 78			
	\bar{x}	SD	\bar{x}	SD		
1. ด้านวิสัยทัศน์ความรู้ (KV)	4.20	.52	4.36	.55	-2.18*	.030
2. ด้านการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ (KS)	3.89	.67	4.07	.72	-2.10*	.036
3. ด้านสินทรัพย์ความรู้ (KA)	3.90	.68	4.11	.79	-2.08*	.039
รวมเฉลี่ย	4.00	.57	4.18	.64	-2.34*	.020

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4 พบว่า การปฏิบัติการจัดการความรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2 จำแนกตามวุฒิการศึกษา โดยรวม และรายด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยการปฏิบัติการจัดการความรู้ ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2 ตามความคิดเห็นของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาที่มีวุฒิปริญญาโท ขึ้นไป สูงกว่าข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาที่มีวุฒิปริญญาตรีหรือประกาศนียบัตรบัณฑิต

ทั้งนี้เนื่องจากวุฒิการศึกษามีส่วนในการกำหนดรูปแบบแนวคิด กระบวนการวางแผน การลงมือปฏิบัติ และการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ บุคคลที่ได้รับการศึกษาในระดับสูงจะมีโอกาสในการพัฒนาระบบ

การคิดและการแก้ปัญหาที่สูงกว่า อีกทั้งข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาที่มีวุฒิปริญญาโท ขึ้นไปไม่มีโอกาสได้รับมอบหมายจากผู้บังคับบัญชาในการเข้าร่วมประชุม สัมมนาหรือได้รับการส่งเสริมให้เข้าร่วมกิจกรรมทางวิชาการอื่นๆ มากกว่าข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาที่มีวุฒิปริญญาตรีหรือประกาศนียบัตรบัณฑิต สอดคล้องการศึกษาของประมวล ศรีขวัญใจ (2550) ที่พบว่าครูผู้สอนที่มีวุฒิปริญญาสูงกว่าระดับปริญญาตรีมีการจัดการความรู้ โดยรวมและรายด้านสูงกว่าระดับปริญญาตรี

2.3 จำแนกตาม ประสบการณ์ในการทำงาน การปฏิบัติการจัดการความรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยรวม และรายด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังตารางที่ 5

ตารางที่ 5 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวน เพื่อเปรียบเทียบการปฏิบัติการจัดการความรู้ของสถานศึกษา
ขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2 จำแนกตามประสบการณ์
ในการทำงาน

การปฏิบัติการจัดการความรู้ ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน	แหล่งความ แปรปรวน	df	SS	MS	F	P
1. ด้านวิสัยทัศน์ความรู้ (KV)	ระหว่างกลุ่ม	2	4.42	2.21	8.21*	.000
	ภายในกลุ่ม	291	78.47	.27	-	-
	รวม	293	82.90	-	-	-
2. ด้านการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ (KS)	ระหว่างกลุ่ม	2	3.12	1.56	3.40*	.035
	ภายในกลุ่ม	291	133.63	.46	-	-
	รวม	293	136.75	-	-	-
3. ด้านสินทรัพย์ความรู้ (KA)	ระหว่างกลุ่ม	2	7.12	3.56	7.34*	.001
	ภายในกลุ่ม	291	141.04	.49	-	-
	รวม	293	148.16	-	-	-
รวม	ระหว่างกลุ่ม	2	4.61	2.31	6.76*	.001
	ภายในกลุ่ม	291	99.27	.34	-	-
	รวม	293	103.88	-	-	-

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 5 พบว่า การปฏิบัติการจัดการ
ความรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2 จำแนก
ตามประสบการณ์ในการทำงานโดยรวมและรายด้าน
แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

เมื่อพิจารณาผลการทดสอบความแตกต่าง
รายคู่ พบว่า การปฏิบัติการจัดการความรู้ของสถาน
ศึกษาขั้นพื้นฐาน ตามความคิดเห็นของข้าราชการ
ครูและบุคลากรทางการศึกษาที่มีประสบการณ์ในการ
ทำงาน 20 ปี ขึ้นไป สูงกว่าประสบการณ์ในการทำงาน
น้อยกว่า 10 ปี ส่วนคู่อื่น ๆ แตกต่างกันอย่างไม่มี
นัยสำคัญทางสถิติ ทั้งนี้เนื่องจากการจัดการความ
รู้เป็นกระบวนการที่การดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง

บุคคลที่มีประสบการณ์มากกว่าย่อมมีทักษะในการ
จัดการความรู้ สามารถแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นได้อย่างมี
ประสิทธิภาพ อีกทั้งมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ปรับปรุง
งานให้มีประสิทธิภาพมากกว่าบุคคลที่มีประสบการณ์
น้อยกว่า สอดคล้องกับการศึกษาของ สุภัญญา
พัฒนภักดี (2553) ที่พบว่าบุคลากรที่มีประสบการณ์
ในการทำงาน 6-10 ปี มีระดับการจัดการความรู้ด้าน
แสวงหาความรู้ สูงกว่า บุคลากรที่มีประสบการณ์ใน
การทำงาน 1-5 ปี

2.4 จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา การ
ปฏิบัติการจัดการความรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
โดยรวมและรายด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทาง
สถิติที่ระดับ .05 ดังตารางที่ 6

ตารางที่ 6 ผลการวิเคราะห์ความแปรปรวน เพื่อเปรียบเทียบการปฏิบัติการจัดการความรู้ของสถานศึกษา
ชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2 จำแนกตามขนาดสถาน
ศึกษา

การปฏิบัติการจัดการความรู้ ของสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน	แหล่งความ แปรปรวน	df	SS	MS	F	P
1. ด้านวิสัยทัศน์ความรู้ (KV)	ระหว่างกลุ่ม	2	2.64	1.32	4.78*	.009
	ภายในกลุ่ม	291	80.26	.28	-	-
	รวม	293	82.90	-	-	-
2. ด้านการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ (KS)	ระหว่างกลุ่ม	2	4.09	2.04	4.48*	.012
	ภายในกลุ่ม	291	132.66	.46	-	-
	รวม	293	136.75	-	-	-
3. ด้านสินทรัพย์ความรู้ (KA)	ระหว่างกลุ่ม	2	4.99	2.49	5.07*	.007
	ภายในกลุ่ม	291	143.17	.49	-	-
	รวม	293	148.16	-	-	-
รวม	ระหว่างกลุ่ม	2	3.06	1.53	4.42*	.013
	ภายในกลุ่ม	291	100.82	.35	-	-
	รวม	293	103.88	-	-	-

*มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 6 พบว่า การทดสอบความแตกต่างรายคู่ การปฏิบัติการจัดการความรู้ของสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2 จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา โดยรวมและรายด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

เมื่อพิจารณาผลการทดสอบความแตกต่างรายคู่ พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จำนวน 2 คู่ คือ สถานศึกษาขนาดเล็กกับสถานศึกษาขนาดใหญ่ โดยการปฏิบัติการจัดการความรู้ของสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน ตามความคิดเห็นของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาขนาดใหญ่สูงกว่าในสถานศึกษาขนาดเล็ก และสถานศึกษาขนาดกลางกับสถานศึกษาขนาดใหญ่ โดยในสถานศึกษาขนาดใหญ่มีระดับการ

ปฏิบัติการจัดการความรู้สูงกว่าในสถานศึกษาขนาดกลาง ส่วนคู่อื่น ๆ แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ทั้งนี้เนื่องจากขนาดของสถานศึกษามีส่วนสำคัญที่จะทำให้การปฏิบัติงานภายในองค์กรประสบความสำเร็จได้มากหรือน้อย โดยขนาดของสถานศึกษาที่จำแนกโดยใช้เกณฑ์จำนวนนักเรียนจะเป็นตัวกำหนดว่าสถานศึกษานั้นๆ จะได้รับงบประมาณสนับสนุนการจัดการศึกษามากน้อยเพียงใด สถานศึกษาขนาดใหญ่ที่มีจำนวนนักเรียนมากกว่าจะได้รับงบประมาณในการพัฒนาและบริหารจัดการมากกว่า ส่งผลให้มีความพร้อมในการจัดการความรู้มากกว่า ทั้งการส่งเสริมให้บุคลากรได้เข้ารับการอบรม สัมมนาเกี่ยวกับการจัดการความรู้ การสร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ของบุคลากรในสถานศึกษา รวมทั้งการจัดการระบบเทคโนโลยีสารสนเทศที่มีความทันสมัยมาใช้ใน

กระบวนการจัดการความรู้ในสถานศึกษา สอดคล้องกับการศึกษาของ จงจิตต์ จงจอหอ (2551, หน้า 141) ที่พบว่าความพร้อมในการจัดการความรู้ของโรงเรียนจำแนกตามขนาดแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทุกด้าน และ บุญเรือน กิจสะสม (2551, หน้า 81) ที่พบว่าผู้บริหารสถานศึกษาขนาดใหญ่มีการยอมรับการจัดการความรู้มากกว่าผู้บริหารสถานศึกษาขนาดกลาง และขนาดเล็ก

3. แนวทางการพัฒนาการจัดการความรู้สำหรับสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ ผลปรากฏ ดังนี้

3.1 จำแนกเป็นรายด้าน ผลปรากฏ ดังนี้

3.1.1 ด้านวิสัยทัศน์ความรู้ (KV) ผู้บริหารต้องให้ความสำคัญกับการจัดการความรู้อย่างจริงจัง ควรมีการกำหนดเป็นนโยบายที่ชัดเจนและสามารถนำไปปฏิบัติได้จริง เปิดโอกาสให้บุคลากรมีส่วนร่วมในการกำหนดวิสัยทัศน์การจัดการความรู้ของสถานศึกษา ให้ถือว่าการจัดการความรู้เป็นยุทธศาสตร์หนึ่งของสถานศึกษา อีกทั้งเป็นแบบอย่างในการปรับเปลี่ยนกระบวนการทัศน์ ให้บุคลากรทุกระดับมีความรู้ความเข้าใจ และทราบถึงความสำคัญและประโยชน์ของการจัดการความรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

3.1.2 ด้านการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ (KS) ผู้บริหารต้องสร้างความตระหนักให้บุคลากรเห็นความสำคัญของการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกัน มีการสนับสนุนวัสดุ-อุปกรณ์ และงบประมาณให้เพียงพอ รวมทั้งสร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ รวมทั้งการปรับโครงสร้างขององค์การให้มีสายบังคับบัญชาที่สั้นลง และการจัดให้มีวิทยากรจากภายนอกมาให้ความรู้กับบุคลากรของสถานศึกษา อีกทั้งทุกคนในสถานศึกษาต้องมีการดำเนินการอย่างเป็นรูปธรรม ผู้บริหารนิเทศ ติดตามอย่างต่อเนื่อง และกระตุ้นผ่าน การ

3.1.3 ด้านสินทรัพย์ความรู้ (KA) ควรกำหนดนโยบายให้บุคลากรในสถานศึกษาได้เก็บรวบรวมข้อมูล และจัดทำสำเนาข้อมูลไว้ในรูปแบบต่าง ๆ โดยถือเป็นส่วนหนึ่งในการพิจารณาผลการปฏิบัติงาน แต่งตั้งผู้รับผิดชอบและคณะทำงานในการจัดเก็บสารสนเทศของสถานศึกษาให้ชัดเจน รวมทั้งส่งเสริมให้บุคลากรเข้ารับการอบรมเทคนิควิธีในการจัดเก็บข้อมูล เพื่อให้เกิดความประหยัดในการจัดเก็บความรู้ และสะดวกในการนำความรู้ต่าง ๆ มาใช้ในภายหลัง

3.2 จำแนกตาม วุฒิการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงาน และขนาดของสถานศึกษา ผลปรากฏ ดังนี้

3.2.1 จำแนกตาม วุฒิการศึกษา ควรส่งเสริมให้บุคลากรในสถานศึกษาได้ศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น เพื่อให้เกิดการพัฒนาทางด้านกระบวนการคิดและการตัดสินใจ ควรเปิดโอกาสให้ครูที่มีวุฒิกศศึกษาปริญญาตรีได้เข้าร่วมอบรม ประชุม สัมมนาทางวิชาการมากขึ้น อีกทั้งการแต่งตั้งหัวหน้างาน หรือทีมงานการจัดการความรู้ ควรพิจารณาถึงความรู้ ความสามารถ และความเชี่ยวชาญของแต่ละบุคคล นอกเหนือจากการพิจารณาที่วุฒิกศศึกษา

3.2.2 จำแนก ตามประสบการณ์ในการทำงาน ควรจัดให้มีระบบพี่เลี้ยงที่เป็นระบบเพื่อให้ครูที่มีความเชี่ยวชาญช่วยสอนงาน ถ่ายทอดความรู้หรือประสบการณ์ต่าง ๆ ให้กับบุคลากรที่มีประสบการณ์ในการทำงานน้อยกว่า โดยอาจจัดเป็นทีมงานที่หัวหน้าทีมเป็นผู้ที่มีประสบการณ์ในการทำงานมากกว่า อีกทั้งการจัดให้มีมุมหรือห้องจัดแสดง ผลงานของครูที่เป็นเลิศหรือมีความเชี่ยวชาญจะช่วยให้บุคลากรได้ศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติม อีกทั้งให้บุคลากรในสถานศึกษาได้เปลี่ยนงานหรือตำแหน่งตามโอกาสและความเหมาะสม จะช่วยเพิ่มพูนประสบการณ์ที่หลากหลายมากขึ้น

3.2.3 จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา ควรมีการปรับเปลี่ยนทัศนคติเกี่ยวกับการจัดการ

ความรู้ในสถานศึกษาให้บุคลากรในสถานศึกษาเกิดความเข้าใจที่ถูกต้อง มีการจัดสรรงบประมาณสนับสนุนการจัดการความรู้ที่เหมาะสมตามบริบทของสถานศึกษา ส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศที่เอื้อต่อการจัดการความรู้ในสถานศึกษาอย่างเหมาะสม จัดให้บุคลากรได้ศึกษาดูงานจากสถานศึกษาที่ประสบความสำเร็จ เพื่อนำความรู้มาประยุกต์ใช้ในสถานศึกษาของตน อีกทั้งระดมทรัพยากรจากท้องถิ่นมาใช้ในการพัฒนาการจัดการความรู้ในสถานศึกษา

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. จากการวิจัย พบว่า การปฏิบัติการจัดการความรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก เรียงอันดับจากมากไปน้อย ได้แก่ ด้านวิสัยทัศน์ความรู้ (KV) ด้านสินทรัพย์ความรู้ (KA) และด้านการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ (KS) ตามลำดับ ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาควรตระหนักถึงความสำคัญของการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และจัดบรรยากาศที่เอื้อต่อการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในสถานศึกษา ซึ่งถือเป็นหัวใจสำคัญของการจัดการศึกษา

2. การปฏิบัติการจัดการความรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำแนกตามจำแนกตามวุฒิการศึกษา พบว่าตามความคิดเห็นของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาที่มีวุฒิกศษปริญญโท ขึ้นไป สูงกว่าข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาที่มีวุฒิกศษปริญญตรีหรือประกาศนียบัตรบัณฑิต ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาควรส่งเสริมให้บุคลากรในสถานศึกษาได้ศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น เพื่อให้เกิดการพัฒนาทางด้านกระบวนการคิด และการตัดสินใจ และเปิดโอกาสให้ครูที่มีวุฒิกศษปริญญตรีได้เข้าร่วมอบรม ประชุม สัมมนาทางวิชาการมากขึ้น

3. การปฏิบัติการจัดการความรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน พบว่า ตามความคิดเห็นของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาที่มีประสบการณ์ในการทำงานมากกว่า 20 ปี สูงกว่า 10-20 ปี และน้อยกว่า 10 ปี ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาควรจัดให้มีระบบพี่เลี้ยงที่เป็นระบบ จัดให้มีมุมหรือห้องจัดแสดงผลงานของครูที่เป็นเลิศ หรือการให้บุคลากรในสถานศึกษาได้เปลี่ยนงานหรือตำแหน่งตามโอกาสและความเหมาะสม

4. การปฏิบัติการจัดการความรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา พบว่าตามความคิดเห็นของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาขนาดใหญ่ สูงกว่าในสถานศึกษาขนาดกลาง และขนาดเล็ก ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาขนาดกลางและขนาดเล็ก ควรมีการปรับเปลี่ยนทัศนคติเกี่ยวกับการจัดการความรู้ในสถานศึกษาให้บุคลากรเกิดความเข้าใจที่ถูกต้อง จัดสรรงบประมาณสนับสนุนการจัดการความรู้ที่เหมาะสม ส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศอย่างเหมาะสม จัดให้มีศึกษาดูงานจากสถานศึกษาที่ประสบความสำเร็จ และระดมทรัพยากรจากท้องถิ่นมาใช้ในการพัฒนาการจัดการความรู้

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาปัญหา และอุปสรรคในการจัดการความรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อเป็นประโยชน์ในการพัฒนา ปรับปรุงสถานศึกษาขั้นพื้นฐานให้มีการจัดการความรู้ที่มี ประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล นำสู่การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้

2. ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการจัดการความรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อศึกษาวิธีที่ดีที่สุดในการส่งเสริมการจัดการความรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน อันจะนำไปสู่การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้อย่างสมบูรณ์

3. ควรศึกษาเชิงคุณภาพในแต่ละสถานศึกษา เพื่อให้ทราบรายละเอียดเชิงลึก รวมทั้งรูปแบบในการจัดการความรู้ของแต่ละสถานศึกษา เพื่อให้เกิดการพัฒนา รูปแบบการจัดการความรู้ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เหมาะสมในแต่ละบริบทของสถานศึกษา

4. ควรศึกษาสภาพการจัดการความรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2 จากกลุ่มประชากรที่มีส่วนได้เสียจากการจัดการความรู้กลุ่มอื่น เช่น นักเรียน ผู้ปกครอง คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน เป็นต้น

บรรณานุกรม

- จงจิตต์ จงจอหอ. (2551). การศึกษาความพร้อมในการจัดการความรู้ของโรงเรียน สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษานครราชสีมา เขต 3. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา.
- จักรพงษ์ สุวรรณศรีมี. (2552). อิทธิพลของปัจจัยที่มีผลต่อการนำเทคโนโลยีสารสนเทศไปใช้ในการสอน ของครูผู้สอน The Influence of Factors Affecting Teaching Methods using Information Technology. วารสารศึกษาศาสตร์, 20(3), 79-92.
- ชริยา จันทรอินทร์. (2550). การศึกษาความพร้อมในการนำระบบการจัดการความรู้มาใช้ในมหาวิทยาลัยเอเชีย อาคเนย์. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- นันทรัตน์ เจริญกุล. (2553). การจัดการความรู้ Knowledge Management-KM. วารสารศึกษาศาสตร์, 21(1), 12-26.
- บุญเรือน กิจสะสม. (2551). การศึกษาการยอมรับการจัดการความรู้ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 2. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหาร การศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.
- ประพนธ์ ผาสุขยืด. (2549). การจัดการความรู้ ฉบับมือใหม่หัดขับ (พิมพ์ครั้งที่ 6). กรุงเทพฯ: ไชโย.
- ประมวล ศรีขวัญใจ. (2550). การจัดการความรู้ในโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอพระนครศรีอยุธยา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่พระนครศรีอยุธยา เขต 1. สารนิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการ บริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ปัญญา มาสุวรรณ. (2551). ระดับการปฏิบัติการจัดการความรู้ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การ ศึกษามหาสารคาม เขต 2. ปริญญานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- พรธิดา วิเชียรปัญญา. (2547). การจัดการความรู้: พื้นฐานและการประยุกต์ใช้. กรุงเทพฯ: เอ็กซ์เปอร์เน็ท.
- ยุทธนา แซ่เตียว. (2547). การวัด การวิเคราะห์ และการจัดการความรู้ สร้างองค์กรอัจฉริยะ. กรุงเทพฯ: อินโน กราฟฟิกส์.
- วิจารณ์ พานิช. (2546). การจัดการความรู้ในยุคสังคมและเศรษฐกิจบนฐานความรู้. กรุงเทพฯ: สถาบันส่งเสริม การจัดการความรู้เพื่อสังคม (สคส.).

- ศุภัญญา พัฒนภักดี. (2553). *การจัดการความรู้ของบุคลากรในมหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี*.
วิทยานิพนธ์ตามหลักสูตรการจัดการมหาบัณฑิต (การจัดการ) มหาวิทยาลัยวลัยลักษณ์.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2. (2555). *ข้อมูลพื้นฐานของโรงเรียน สังกัดสำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2 ปีการศึกษา 2555*. ชลบุรี: สำนักงานเขตพื้นที่การ
ศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2.
- สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา. (2546). *พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์และวิธีการบริหารบ้านเมืองที่ดี
พ.ศ.2546*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา.
- อนุชธิดา เชิญงนิ. (2555). รูปแบบการพัฒนาและประเมินองค์การแห่งการเรียนรู้ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
Model of Development and Evaluation Learning Organization of Basic Education
Schools. *วารสารศึกษาศาสตร์*, 23(3), 231-243.
- อุทุมพร จามรมาน, ศิริชัย กาญจนวาสี, ชุตินันท์ จันทร์เสนานนท์ และ กิรดี วัชรสินธุ์. (2553). *การควบคุม
การวัดประเมิน และการจัดการความรู้ (Control, Measurement, Evaluation and Knowledge
Management)*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Cronbach, L. J. (1990). *Essential of psychology testing*. New York: Harper Collins.
- Krejcie, M. R., & Morgan, D. W. (1970). Determining sample size for research activates.
Educational and Psychology Measurement, 30(3), 607-610.